

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2023

Klára Trumhová

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Nevěra pohledem mladých lidí

Bakalářská práce

autor: Klára Trumhová

program: BSOCI18 Sociologie

obor: Sociologie

forma: prezenční

vedoucí práce: RNDr. Mgr. Lucie Vítková, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání bakalářské práce

Autor: Klára Trumhová

Studium: F19BP0150

Studijní program: B0314A250008 Sociologie

Studijní obor:

Název bakalářské práce: **Nevěra pohledem mladých lidí**

Název bakalářské práce AJ: Infidelity in the Perspective of Young People

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zaměřuje na partnerskou nevěru, především na zkušenosti a postoje s ní spjaté. Cílem práce je zjistit, jaké zkušenosti mladí lidé s nevěrou mají, v čem spatřují důvody či příčiny nevěry a jak nevěru hodnotí, a to v souvislosti s vybranými faktory (např. vlastní partnerský život, rodinné zázemí v původní rodině). Teoretická část se opírá o sociologickou literaturu, která pojednává o partnerských vztazích a sexualitě v soudobé společnosti. Empirický výzkum bude proveden kvalitativní metodou formou polostrukturovaných rozhovorů s lidmi ve věku 18-30 let.

Giddens, A. 2010, Důsledky modernity, Praha: Sociologické nakladatelství SLON. Giddens, A. 2012, Proměna intimity: sexualita, láska a erotika v moderních společnostech, Praha: Portál. Hayesová, N. 2009, Základy sociální psychologie, Praha: Portál. Kreidl, M. 2012, Proměny v partnerství, Praha: Sociologické nakladatelství SLON. Weiss, P., J. Zvěřina. 2001, Sexuální chování v ČR - situace a trendy, Praha: Portál.

Zadávací pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: RNDr. Mgr. Lucie Vítková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 6.4.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 15. 7. 2023

Klára Trumhová

Anotace

Trumhová, K. 2023. *Nevěra pohledem mladých lidí*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 43 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se věnuje konceptu nevěry ze sociologického pohledu. V první části se věnuje zejména konceptualizaci nevěry historickému kontextu, jejím projevům, formám, důvodům, odpuštění, a genderovým stereotypům. Práce je založena na kvalitativním výzkumu, který byl proveden prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Tato bakalářská práce si klade za cíl identifikovat zkušenosti a postoje mladých lidí k nevěrnému chování, přičemž se zaměřuje na zkušenosti respondentů v pozici oběti nevěry i na respondenty v pozici osoby nevěry se dopouštějící. Práce se také dotýká zkušeností s nevěrou v sociálním prostředí jedince a jejím vlivem na jeho sociální chování v kontextu nevěry.

Klíčová slova: nevěra, partnerské vztahy, monogamie, genderové stereotypy, mladí lidé, zkušenost s nevěrou

Annotation

Trumhová, K. 2023. *Infidelity in the Perspective of Young People*. Hradec Králové, Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 43 pp. Bachelor's Thesis.

The bachelor's thesis focuses on the concept of infidelity from a sociological perspective. In the first part, it addresses the conceptualization of infidelity in historical context, its manifestations, forms, reasons, forgiveness, and gender stereotypes. The work is based on qualitative research conducted through semi-structured interviews. This bachelor's thesis aims to identify experiences and attitudes of young people towards unfaithful behavior, focusing on the experiences of respondents as both victims and perpetrators of infidelity. The thesis also touches upon experiences of infidelity in an individual's social environment and its influence on their social behavior within the context of infidelity.

Keywords: infidelity, romantic relationships, monogamy, gender stereotypes, young people, experience with infidelity.

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala RNDr. Mgr. Lucii Vítkové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, cenné rady a připomínky a především za trpělivost a ochotu vždy pomoci. Rovněž bych chtěla poděkovat Mgr. Nině Fárové, Ph.D. za cenné rady a ochotu při konzultaci. Dále bych chtěla poděkovat svým respondentům za otevřenost a ochotu se zúčastnit se mého výzkumu.

Také bych chtěla poděkovat svým blízkým za podporu.

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Nevěra.....	10
2.1	Projevy nevěry	10
2.2	Důvody nevěrného chování.....	12
2.3	Romantická láska	12
2.4	Vyvolávající faktory nevěry	13
2.5	Odpuštění nevěry	13
3	Historický kontext.....	14
4	Legitimní partnerské vztahy.....	17
4.1	Monogamie vs. polygamie	17
4.2	Polyamorní vztahy.....	18
4.3	Otevřené vztahy.....	20
5	Výzkumy.....	21
5.1	Pohlavní rozdíly v postojích k partnerské nevěře	23
6	Metodologická část.....	24
6.1	Cíl práce a výzkumné otázky.....	24
6.2	Výzkumný vzorek	24
6.3	Metoda a technika výzkumu.....	26
6.4	Etické aspekty.....	27
6.5	Způsob výběru vzorku	28
7	Analýza dat.....	29
7.1	Zkušenosti s nevěrou.....	29
7.1.1	Zkušenost ze svého okolí.....	29
7.1.2	Vlastní zkušenost	31
7.2	Postoje k nevěrnému chování.....	33
7.2.1	S ohledem na gender	35
7.2.2	Partnerská vs. Manželská nevěra.....	36
7.3	Důvěra.....	38
8	Závěr.....	40
9	Seznam literatury a zdrojů	42
10	Přílohy.....	1
11	Seznam tabulek.....	2
11.1	Scénář rozhovoru.....	3

11.2	Výpis kódů.....	6
------	-----------------	---

1 Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na nevěru pohledem mladých lidí. O nevěře se můžeme dočíst v již nejstarších spisech našich kultur (viz kapitola historický kontext nevěry) (Morus, 1992). Toto téma jsem zvolila především proto, že mou pozornost vždy upoutávalo, jak zkušenost jedince s nevěrou ovlivňuje jeho pohled na celý tento fenomén, se kterým se ve společnosti setkáváme velice často. Nevěru tedy vnímám jako sociální jev, který může do velké míry ovlivnit vztahy a to nejen partnerské, ale i rodinné, přátelské, pracovní či jiné.

Bakalářská práce se opírá o literaturu, jako je například (Bauman, 2013, Giddes, 2012), a je rozdělena do jednotlivých kapitol. První kapitola je věnována konceptualizaci nevěry a následně jejím formám a projevům, vyvolávacím faktorům, důvodům, které mohou zapříčinit její vznik, následně se věnuje odpuštění, které může být v tomto případě nelehkou záležitostí. V kapitole další bakalářská práce odkazuje na historický kontext nevěry a partnerských vztahů. Dále představuje legitimní formy partnerských vztahů a uvádí výzkumy, které byly na obdobná témata prováděny. Rovněž řeší otázku genderových stereotypů.

Dále je zde představena metodologie, o kterou se bakalářská práce opírá. Výzkum byl prováděn kvalitativní metodou prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Cílem této práce je zjištění, jak mladí lidé vnímají nevěru a jaké s ní mají zkušenosti. Přínos této práce vidím zejména v náhledu na problematiku nevěry ze sociologického hlediska. Výzkum může být cenný díky tomu, že se zaměřuje na oběti nevěry i na jedince, kteří se nevěrného chování dopouštějí. Také se práce zaměřuje i na zkušenosti s nevěrou v sociálním prostředí jedince, a dotýká se tak i otázky, zda se postoj k nevěře formuje již v dětství.

2 Nevěra

V této kapitole si popíšeme nevěrné chování, formy a možné příčiny vzniku nevěry. Dále se budeme zabývat pohlavními rozdíly souvisejícími s postoji k nevěře a hledáním příčin jejího vzniku. V neposlední řadě se budeme věnovat pojmu odpuštění nevěry.

Partnerská nevěra je úkaz týkající se celé naší společnosti, ať už přímo či nepřímo. Toto označení je připisováno takovému jednání, které narušuje důvěru mezi jedinci v partnerském vztahu či manželském svazku. Nutno podotknout, že každý vnímá tento pojem trochu rozdílným způsobem. Pro někoho je nevěra pouze sexuální chování. Jiní lidé se cítí být nevěrní či naopak podváděni již v případě, kdy dochází například k flirtování, či dokonce pouhým pomyšlení na jinou osobu. Zjednodušeně by se tedy nevěra dala rozdělit na psychickou a fyzickou.

Existuje několik možných projevů nevěry, které jsou dle Šmolky považovány za základní. V mé práci je definice termínů směřující na sezdané páry ekvivalentem pro páry nesezdané, například mimomanželská znamená tedy totéž co mimopartnerská. Konkrétně se jedná o sedm projevů, a to o flirt, mimomanželský kontakt, dobrodružství, mimomanželský vztah, virtuální nevěru, kybersex a swingování. (Šmolka, 2010)

2.1 Projevy nevěry

Prvním projevem je *flirt*. Jedná se o nezávaznou koketerii, tedy o jakési vyvolávání (zpravidla) sexuálního zájmu ve druhých osobách. Flirtování je charakteristické tím, že veškeré náznaky, které jedinec projevuje, nemá v plánu realizovat, ovšem možnost oné realizace se nevylučuje. Vše ostatní se odehrává na bázi představ. Někteří lidé flirtování praktikují za účelem prevence před nevěrou. Často však nevěra flirtem nekončí. Tím je míněn fakt, že v případě nepříznivých podmínek (například krize v partnerském vztahu nebo konzumace alkoholu či jiných omamných látek) může dojít k již zmíněné realizaci (Šmolka, 2010, s. 15).

Dalším projevem je *mimomanželský kontakt*. Mimomanželská či rekreační nevěra je zpravidla jednorázovou nebo krátkodobou záležitostí. Nicméně je časté, že má člověk tendenci tento typ nevěry opakovat, většinou s jinými dalšími osobami. U tohoto typu nevěry je stejně tak jako u flirtu možné, že překlene do dalších forem nevěry (Šmolka, 2010, s. 16).

Dobrodružství se vyznačuje emoční angažovaností a delší dobou trvání, pocitem kontroly nad situací, který ovšem neodpovídá myšlenkám na společnou budoucnost. Tento projev může být vnímán jako vztah „na přilepšenou“. Osoba, která tento typ nevěry provozuje může mít pocit, že svému tzv. legálnímu vztahu přilepšuje (Šmolka, 2010, s. 16).

Mezi další projev řadíme *mimomanželský vztah*. Zde se hovoří o dlouhodobé záležitosti. Konatel vede paralelní vztah a postupně začne považovat společnou budoucnost za přípustnou. Na rozdíl od předchozích projevů je zde vyšší riziko, že se podváděná osoba dozví o nevěře svého partnera (Šmolka, 2010, s. 17).

Pátým projevem je *virtuální nevěra*. Hlavní roli zde hraje fantazie, která má ve virtuální nevěře velký význam. Praktikovat ji lze například na seznamovacích službách, které internet nabízí. U virtuální nevěry nemáme často zaručené, že osoba, se kterou si dopisujeme nebo takzvaně „chatujeme“, je tou osobou, za kterou se vydává. Ačkoli se na první pohled tento fakt nemusí jevit jako validní, virtuální nevěra může být stejně závažná jako jakákoli jiná, a to především z důvodu již zmíněné fantazie (Šmolka, 2010, s. 17).

Dále mezi projevy nevěry patří tzv. *kybersex* (cybering). „Za kybersex, někdy také „cybering“, je v širším slova smyslu považována jakákoli sexuální aktivita, kterou kyberprostor nabízí. V užším slova smyslu se používá pro kontakt alespoň dvou lidí, kteří se prostřednictvím internetu kontaktují s cílem dosáhnout sexuálního vzrušení.“ (Šmolka, 2010, s. 19) Vyznačuje se těmito rysy: anonymita, dostupnost, interaktivita a inspirativnost. Dále je zde velký prostor pro exhibicionismus. Prostřednictvím kybersexu konatel podněcuje zpravidla sluchové a zrakové vjemy.

V neposlední řadě se nevěra dle Šmolky projevuje jako *swingování*. Hovoříme zde o dočasné záměně dvou či více partnerských dvojic. Zpravidla bývá počet účastníků vysoký. Míra a důvod motivace konatelů může být odlišná. Toto počínání může zapříčinit například žárlivost či jiné neshody (Šmolka, 2010, s. 20).

Zařazení swingování mezi projevy nevěry může být poněkud problematické, jelikož se jedná o konání, na kterém se partneři předem domluvili. Nicméně vnímání nevěry je individuální a rozmanité. Rozdílné vnímání nevěry se projevuje i v názorech týkajících se ostatních i sebe samého. Toto téma je zejména v posledních letech probíráno i v kulturních odvětvích. Máme možnost na tento fenomén nazírat skrz umělecké texty nebo filmografii.

2.2 Důvody nevěrného chování

Důvody vedoucí jedince k nevěře mohou být komplexní. Jednotlivé důvody, proč jsou lidé nevěrní, mohou být ovlivněny například rodinným prostředím, přesvědčením a postoji k opačnému pohlaví (nebo mužů i žen a mezilidských vztahů obecně) nebo zranitelností v určité fázi životního cyklu (narození potomka) (Scheeren, 2018).

Mezi důvody k nevěrnému chování patří: *nespokojenost s partnerem, zanedbání a nedostatek péče o vztah, nedostatek společně stráveného času* (častá absence partnera), *sexuální zvědavost, touha po rozmanitosti v sexu* (a touha vyzkoušet co nejvíce sexuálních zážitků s různými partnery), *touha po častějším pohlavním styku*. Dále *touha po romantické lásce, hledání náklonosti a vášně, emocionální intimita, hledání ohleduplného vztahu plného vzájemného respektu a sympatií* (často s cílem zvýšení sebevědomí jedince s tímto typem nevěrného chování). Mezi důvody vzniku nevěry patří i vnější motivace, jako je *zlost a touha po pomstě* kvůli zradě či utrpení způsobeným partnerem nebo *touha po povýšení v práci* či *usilování jakoukoli jinou formu kariérního postupu*. Dále také pocit *sexuální nekompatibility s partnerem, sexuální permisivita* a jiné postoje pravidla vázající se na společenské normy a *hledání emoční naplněnosti*. V neposlední řadě také *sociální kontext* (fyzická (geografická) vzdálenost mezi partnery) (Scheeren, 2018).

Hned po nespokojenosti se vztahem a partnerem bylo nejčastějším uvedeným důvodem nevěry zanedbání vztahu a partnera, sex a zlost na partnera. U žen byly častěji uváděny důvody pojící se s city a emocionální naplněností ve vztahu (tedy nespokojenost, zanedbání a zlost), zatímco u mužů byly nejčastěji uváděny důvody související se sexuálními potřebami, a to hned po nespokojenosti se vztahem, která je hlavním důvodem vzniku nevěry u obou pohlaví (Scheeren, 2018).

2.3 Romantická láska

Jedním z faktorů, které mohou napomoci nevěrnému chování je romantická láska, která v moderní společnosti často převažuje nad jinými koncepty, jako je například sexuální touha (Giddens, 2012). To se mimo jiné prokázalo i v mém výzkumu (viz níže).

Ivo Možný ve své knize *Sociologie rodiny* píše, že láska se v naší společnosti emancipovala jako nezávislý prvek již v 19. století (Možný 2002. s. 116). Tento koncept způsobil jisté změny ve společnosti, například při volbě partnera. Jelikož v předmoderní

Evropě nebylo zvykem, že by se sňatky uzavíraly z důvodu vzájemné přitažlivosti, ale zejména z ekonomických záměrů (Giddens, 2012).

2.4 Vyvolávající faktory nevěry

Psychický stav a celková situace, ve které se jedinec nachází souvisí s neexkluzivním jednáním vůči partnerovi. Jestliže si jedinec prochází například smrtí blízké osoby, neúspěchem, nedostatkem pozornosti od svého partnera či jinými problémy, které nejsou v primárním vztahu dostatečně řešeny, je velice pravděpodobné, že k nevěře bude tíhnout o něco více. Jedinec však nemusí aféru vyhledávat přímo. S větší pravděpodobností vyplyne z vhodných podmínek. Ve většině případů je klíčovým faktorem, že k nevěře vede zkrátka jen vhodná příležitost (firemní večírek, opakovaná náklonnost od jiné osoby), která se častokrát pojí s konzumací omamných látek, nejčastěji s alkoholem (Abrahamson et.al., 2012).

2.5 Odpuštění nevěry

Odpouštění nevěry koreluje s osobnostními rysy jedince. Jestliže podvedená osoba oplývá přívětivostí, chápavostí, vřelostí a schopností spolupracovat, je pravděpodobnější, že bude schopna partnerovu nevěru odpustit namísto osoby, která těmito vlastnostmi neoplývá. Metaanalytické důkazy naznačují, že přívětivost je jedním z nejspolehlivějších prediktorů odpuštění (Apostolou et al., 2021).

Pokud se budeme dále věnovat faktorům, které mohou být u odpuštění nevěry stěžejní, autoři článku uvádí, že jejich výzkum identifikoval možných třicet dva důvodů. Hlavní roli zde hraje společné potomstvo, dále zkušenost s vlastní nevěrou a v neposlední řadě závislost na partnerovi, a to citová či finanční (Apostolou et al., 2021).

Výzkum dále zjistil, že ženy a starší osoby mají oproti mužům a mladším osobám větší tendenci svým partnerům odpouštět. Odpuštění může zvýšit pravděpodobnost budoucí nevěry, jelikož odpuštění může být chápáno tak, že podvádění partneři jsou tolerantní k nevěře, v důsledku čehož se podvádějící jedinci stávají méně váhaví s potencionální nevěrou v budoucnu, neboť věří, že opět dojde k odpuštění (Apostolou et al., 2021).

3 Historický kontext

Nevěrné chování je tematizované již ve spisech starověkých kultur. Z historického hlediska je důležité poukázat na to, že nevěra není novým fenoménem a je zde prakticky od počátku lidského působení.

Již na začátku 2. tisíciletí př. n. l. král Chamurappi shrnul nejdůležitější soudní zákony do kodexu. Babyloňané byli praktičtí lidé a jejich ústředním zájmem byly zejména peníze a majetek. Chamurappi otázkám rodinného práva věnoval ve svém zákoníku celkem šedesát čtyři článků. Za normu zde byla považována monogamie. Muž měl však výsadní právo na tzv. konkubíny, tedy milenky, se kterými mohl setrvávat bez úhony, a to především v době, kdy jeho žena nebyla schopna naplňovat jeho sexuální požadavky, například v případě nemoci či sterility (Morus, 1992, s. 20).

Pro muže byla nevěra beztrestným činem, zato žena se každou nevěrou vystavovala riziku, že ji její muž hodí do vody a utopí. Pokud byla žena přistižena přímo při činu, dle práva mohla být do vody hozena i s milencem. O jejich nevěře měl poté rozhodnout sám bůh řeky (Morus, 1992, s. 21).

Morus ve své knize také zmiňuje hebrejskou kulturu, která se od Babyloňanů pouze nepatrně liší. Jestliže v dané kultuře manželství nenaplnilo rozmnožovací funkci, mohlo být zrušeno. V době předmojžíšovské se nevěra ženy trestala lehce střídmejší formou. Žena, která byla nařknuta z nevěry, byla pobídnuta k vypití zvláštní nechutné vody, pakliže se jí nadmulo břicho, byla z nevěry obviněna (Morus, 1992, s. 24).

„Římané byli zvyklí dávat světu zákony, teď však přišli potulní kazatelé z Orientu a vyhlásili mravní zákon, který měl platit pro celý svět, tedy i pro Římány. Podle tohoto zákona neměli už lidé tolik myslet na své tělesné blaho a na pozemský život, ale především na spásu své duše a na život posmrtný“ (Morus, 1992, s. 60). Hlavní myšlenka, kterou se zákon snažil předat, byla, že by manželství mělo platit až do konce života. Rozkoš byla považována za hřích. Za nevěru poté bylo považováno i nové manželství. Pouze však za situace, že předešlý partner byl stále na živu (Morus, 1992, s. 63).

Křesťanství je společností vnímáno jako jedno z nejstriktnějších a nejvlivnějších náboženství s přesahem do mezilidských vztahů. Doposud má v naší společnosti vliv na partnerské a manželské vztahy. (Morus, 1992)

Ježíš společně s apoštoly nastolil nerozlučné manželství. Před nástupem křesťanství byl rozvod legální a až s jeho nástupem byl označen za hřích. Apoštoly byla kladena otázka, zda nebude pro muže odebrání tohoto práva těžké a zda-li se díky tomu nerozhodnou být zdrženliví, co se manželství týče. Tato námitka však nebyla Ježíšem akceptována a jeho odpověď zněla následovně: „Všichni muži nejsou schopni sňatku. Mnozí jsou eunuchy od narození, jiní se jimi stali později a existují i tací, kteří se manželství zřeknou dobrovolně, protože jejich pohled míří k nebi. Jestliže někomu připadá břímě celoživotního a neodvolatelného spojení s jednou ženou příliš těžké, ať se manželství vzdá. Nikdo ho nenutí, aby se ženil, ale když se ožení, musí na sebe vzít všechny těžkosti a nesnáze, neboť manželství není právní institucí vytvořenou lidmi, nýbrž přírodním zákonem, předznamenáním v tvůrčím plánu božím. Manželé jsou „jedno a totéž maso“, a jsou-li jednou spojení, nelze je rozloučit.“ (Morus, 1992, s. 63).

Přestože bylo cizoložství trestáno krutými postihy a ženy riskovaly své životy, žádný zákon nedokázal stoprocentně zabránit takovému jednání. Teprve od 6. století př. n. l. lidé v kulturních zemích upustili od drsných postihů, které byly nahrazeny mírnějšími tresty. Rozdíl mezi následky z nevěry ženy a muže byly zminimalizované. Ve Středověku byli, co se nevěry týče, poměrně tolerantní. Ve vyšších vrstvách se dokonce manželská nevěra stala tzv. společenským sportem. Nicméně morální vlastnosti jako čest, čistota, ctnost a věrnost i tak patřily k slovní zásobě hrdinů svádějících ženy jiných mužů (Morus, 1992, s. 94). „V pozdním středověku, když se rozpadal starý feudální systém a knížata a bohatí měšťané nabývali větší moci, pokusili se zchudlí šlechtici učinit z kultu ženy jakési stavovské privilegium a zároveň výnosné povolání.“ (Morus, 1992, s. 98)

Autor se ve svém díle zmiňuje o jednom z výmyslu městské společnosti, kterým je tzv. pás cudnosti. Jednalo se o kovovou konstrukci, která byla zamčena klíčem, jenž vlastnil pouze jejich muž. Pás cudnosti ženám znemožňoval sexuální aktivitu. Tento vynález se používal například v případě, když muž odjel na cesty. Takto se nemusel bát, že ho jeho žena podvede (Morus, 1992, s. 83).

Morus se také zmiňuje o tzv. galantní době, typická pro 18. století, která se vyznačovala nevázaným sexem ve vyšších společenských vrstvách a polygamií. Panovníci měli zpravidla vedle své manželky i milostníci, tzv. metresu. U šlechty se manželská věrnost vůbec nepředpokládala a ženy byly rozděleny do tří kategorií: žena pro manželství (šlechtičny z knížecích rodů), žena pro lásku (favoritka), tj. oficiální milenka s vysokým

společenským postavením a vlivem v politice, a žena příležitostná (kurtizána), určená k milostným stykům pro krátkou dobu. Jelikož vzrostl počet prostitutek a nemanželských dětí, začali se o lidskou sexualitu zajímat přední filozofové, lékaři a sociologové, kteří zdůraznili, že sex není módou, nýbrž součástí lidské přirozenosti. (Morus, 1992, s. 83)

Křesťanství dominovalo v naší kultuře po mnohá tisíciletí a bezesporu lze říci, že jeho myšlenky mají vliv i na současnou moderní společnost. Dle Sigmunda Freuda je kultura něčím, co společnosti napomáhá k jisté kultivovanosti a stabilitě, ale zároveň společnost omezuje, jelikož dochází k potlačování vlastních pudů, což jedinci může způsobovat jistou frustraci (Freud, 1990, s. 37).

Freud ve své knize *Budoucnost jedné iluze* rovněž uvádí, že lidé ve vrcholné fázi křesťanství mravnější nebyli „Vždycky uměli obejít náboženské předpisy a zmařit tak jejich záměry. Kněží, kteří měli střežit náboženskou poslušnost, jim v tom vycházeli vstříc. Boží dobrota musela zadržovat boží spravedlnost: lidé hřešili, pak přinášeli oběti nebo se káli a byli pak očištěni, aby mohli hřešit znovu.“ (Freud, 1990, s. 38).

4 Legitimní partnerské vztahy

Nejčastější formou soužití v současné moderní společnosti je monogamie. Nebo je alespoň všeobecně považována za normu. Otázka lidské monogamie je však spekulativní, proto si ji v této kapitole podrobněji rozebereme spolu s jevem opačným, tedy polygamií, a to se současným představením forem legitimních partnerských vztahů.

4.1 Monogamie vs. polygamie

Monogamie je označení pro formu sňatku či partnerského soužití dvou osob nehladě na pohlaví. Naproti tomu u polygamie se jedná o formu vztahu, kde je počet osob vyšší než dva. Jde tedy o manželství, ve kterém se muž oženil s více ženami. Polyandrie je poté výraz pro manželství jedné ženy s vícero muži (Janáčková, 2008).

Kulturní pohled na monogamii je však protichůdný z biologického hlediska. Přestože sociologie má kontrární myšlenky, považují za důležité zde uvést poznatky věd psychologie a biologie. Laura Janáčková ve své knize odkazuje na výzkum zabývající se otázkou, zdali je člověk spíše jedincem monogamním či polygamním. Výsledky z výzkumu poukazují na to, že procentuálně jsou muži přirozeně spíše polygamní a ženy naopak monogamní. Data jsou opodstatněny intersexuálními rozdíly. Ženy mají omezený počet svých vajíček, zatímco u mužů je počet spermií fakticky neomezený (Janáčková, 2008, s. 7).

„Dále když se budeme zabývat rozborem anatomických diferencí člověka, zjistíme, že není monogamním živočišným druhem. U savců (včetně primátů) totiž existuje souvislost mezi mírou pohlavní rozdílnosti a mnohoženstvím či promiskuitou. U lidí jsou 8–10% rozdíly mezi muži a ženami ve výšce a 20–40% rozdíly v hmotnosti. Tato skutečnost může vést k závěru o mírném stupni mnohoženství u druhu *Homo sapiens*.“ (Janáčková, 2008, s. 8).

Dalším faktorem hrající roli v mnohoženství může být výskyt jistých patogenů v prostředí. Jako příklad takového prostředí může být tropické pásmo, kde jsou vyhlídky na polygamní svazek vyšší. Ženy v těchto oblastech jsou raději druhořadou partnerkou muže, který nabízí kvalitnější genetické vybavení, tedy jedince, který je odolnější proti virové nákaze oproti jiným (Janáčková, 2008, s. 8).

Monogamie může být u žen zapříčiněna i touhou po bohatství. To, jestli ženy preferují monogamní či polygamní vztah, souvisí s bohatstvím mužů v daných oblastech. Vliv bohatství se do dnešní společnosti promítá například tak, že počet mimomanželských vztahů u muže, který má vyšší společenský status a větší majetek, je vyšší, než u muže s majetkem menším. Ženy jsou tedy často raději druhořadou osobou u muže, který je bohatý, namísto jedinou ženou muže chudého (Janáčková, 2008, s. 8–9).

Podle Peggy Vaughan (2009) se člověk z biologického hlediska jako monogamní tvor nejeví. Monogamie je však v lidské společnosti dlouhodobě uznávanou normou. Většinová společnost monogamii podporuje. Je tedy pravděpodobné, že ji budeme očekávat jak u sebe, tak u jedince, se kterým jsme ve vztahu, což do značné míry může ovlivňovat pocity člověka, který se této společenské normě vyjímá. Konkrétně se u jedince mohou projevit pocity osobního selhání, studu. „Tradiční nazírání na nevěru spočívá v tom, že pokud se nás nevěra nedotkne osobně, tak ji popíráme, nebo odsuzujeme.“ (Vaughan 2009, s. 28).

4.2 Polyamorní vztahy

Forma vztahu vyznačující se tím, že jedinci, kteří se ho účastní, vnímají jako možné, validní a hodnotné udržovat dlouhodobý či krátkodobý intimní a sexuální vztah s více partnery současně, se nazývá polyamorie (Haritaworn, 2006). Důraz na romantické a sexuální závazky odlišuje polyamorii od jiných typů konsenzuální nemonogamie. Řadíme sem například swinging či „otevřené“ vztahy, tedy vztahy, ve kterých se partneři dohodnou na sexuálních vztazích s ostatními, buď jako pár, nebo nezávisle, ale operují s minimální emocionální a romantickou kapacitou (Balzarini et al., 2017).

Základní ideou polyamorie je, že je možné, aby jedinci měli platné, hodnotné, intimní a milující vztahy s více než jedním partnerem či partnerkou (Haritaworn et al., 2006). Nejde pouze o to, že polyamorní jedinci mají více partnerů, se kterými zažívají sexuální dobrodružství. Důraz je zde kladen zejména na vztahy (Sheff, 2005).

V historii byla nemonogamie ústředním prvkem ideologie sexuálního liberacionismu, který hluboce formoval kulturní praktiky a politické debaty v mnoha sociálních hnutích, například v „komunálním hnutí“ v Británii, Dánsku a Spojených státech amerických

v šedesátých a sedmdesátých letech. Toto hnutí odstartovalo revoluci proti patriarchálnímu vnímání rodiny a kapitalismu. Mezi hlavní koncepty, kterými se zabývalo komunální hnutí, patřily decetralismus, federalismus a nomádismus. Příznivci komunálního hnutí se angažovali hlavně ve feministickém hnutí, hnutí pro životní prostředí a v experimentech týkajících se vzdělání a kultury. Obecně se často jednalo o feministickou a socialistickou kritiku rodiny, monogamie a soukromého vlastnictví. (Lee, 2016; Haritaworn, 2006).

Haritaworn (2006) říká, že feministické hnutí počátkem silně manželství kritizovalo a vnímalo ho negativně – jako institucionalizaci mužského vlastnictví žen. Tak dalo vzniknout „polyamoristickým“ hodnotám, jako je péče, intimita, čestnost, rovnost, neexkluzivita a vztahová autonomie. Polyamorie byla na počátku častá mezi homosexuály, stejně jako mezi bisexuály, kteří experimentovali s různými formami intimních vztahů. Vznikla v důsledku řady sexuálně emancipačních diskurzů snažících se poskytnout návod pro alternativní životní styl a sexuální nebo intimní vztahy mimo kulturu „povinné monogamie“. Příznivci polyamorních praktik často vnímají monogamii v negativním světle a přiklánějí se k názoru, že monogamní normativy jedince patologizují jako nedůvěryhodné partnery a dysfunkční rodiče (Haritaworn, 2006).

Polyamorie znamená pro různé lidi různé věci. Zatímco někteří považují polyamorii pouze za pohodlné a sobecké označení pro své současné vztahové konstelace nebo za šikovný nástroj, jak sdělit svou ochotu vstoupit do více než jednoho vztahu najednou místo toho, aby byli věrni pouze jedné osobě. Jiní ji prohlašují za jednu ze svých základních identit (Klesse, 2014).

Přibližně 25,8 % jedinců praktikujících polyamorii se dle výzkumů setkala s „diskriminací“ a negativním vnímáním ze strany okolí. Výzkumy naznačují, že polyamorie není široce akceptovaná a jedná se o společensky stigmatizovanou formu vztahu (Balzarini et al., 2017).

V polyamorii existuje koncept primárního vztahu a sekundárních vztahů. Někteří jedinci praktikující polyamorii tento koncept využívají na základě souvisejících okolností. Vytvořil-li si jedinec například silnější vztah k jednomu konkrétnímu partnerovi oproti ostatním partnerům, vnímá ho jako „primárního“ a ostatní partnery jako „sekundární“. Pokud se popřípadě dva partneři, kteří doposud byli v monogamním vztahu, rozhodnou vyzkoušet či zahájit polyamorii, ale oba souhlasí s tím, že přestože do svého vztahu

zahrnou další jedince, budou pro sebe stále hlavní prioritou. Jejich vztah bude „primární“, zatímco vztah s ostatními „novými“ jedinci budou vnímat jako „sekundární“ či „doplňující“ (Balzarini et al., 2017).

Dle výzkumu „primární vztahy“ vydrží většinou déle než vztahy se sekundárními partnery. Je vyšší pravděpodobnost, že jedinci bydleli v jedné domácnosti se svými primárními partnery oproti sekundárním partnerům. Z analýz existují důkazy, že primární vztahy jsou spojeny s určitými odměnami, konkrétně s větší akceptací, menším utajením, vyššími investicemi a vyšší úrovní závazků. V primárních vztazích je také větší množství komunikace ve srovnání se sekundárními vztahy. Sekundární vztahy však mohou nabízet alespoň jednu výhodu oproti primárním, a to procento času strávené sexuální aktivitou (které bylo vyšší mezi sekundárními vztahy než primárními vztahy). Ne však všichni polyamoristé mají takto rozdělené vztahy a někteří polyamoristé dokonce kategoricky odmítají hierarchické rozdíly implikované primárními a sekundárními vztahy (Balzarini et al., 2017).

4.3 Otevřené vztahy

„Dvě třetiny lidí neznají ze svého okolí nikoho, kdo by měl otevřený vztah. Zkušenost s otevřeným vztahem z minulosti má pouze 5 % populace. Chut' zopakovat si otevřený vztah má 37 % lidí se zkušenostmi s otevřeným vztahem z minulosti. Polovina populace by na návrh otevřeného vztahu reagovala negativně – odmítnutím či přímo rozchodem. Ostatní by byli ochotni si o tom promluvit (36 %) nebo rovnou přiznávají, že by je to lákalo (8 %).“ (STEM/MARK, 2022).

5 Výzkumy

V této kapitole nahlédneme na některé výzkumy souvisejí s tématem bakalářské práce. Nejprve je důležité zmínit výzkum od agentury STEM/MARK, který si nechala vypracovat společnost *Aerofilms* ku příležitosti snímku *Nejhorší člověk na světě*, který pojednává o nejasném chování mezi jedinci a představuje možné projevy nevěry a prožitky s ní spjaté. Tento výzkum se snažil zjistit, jak lidé vnímají nevěru. Dále se zabýval posuzováním důvěrných situací, konkrétně jak jedinec vnímá vážnost jisté aktivity u sebe a u ostatních a jaké mají jedinci zkušenosti ve vztazích. Výzkum byl proveden se 100 respondenty (51 žen, 49 mužů) starších 18 let (STEM/MARK, 2021).

Stejně jako u mého výzkumu, i zde respondenti jako nejhorší stupeň nevěry nejčastěji vnímali fyzický sex. Zde STEM/MARK avizuje, že tato výpověď je nejčastější u mužů a lidí bez maturity, kteří považují nevěru za nepřijatelnou. Naproti tomu v mém výzkumu mají všichni respondenti maturitní vzdělání a tohoto názoru jsou i ženy. Nutno podotknout, že můj výzkum byl prováděn pouze s 12 respondenty ve věku 21–29 let, tudíž hledat zde větší souvislosti mezi výzkumy by mohlo být problematické (STEM/MARK, 2021).

Dále se výzkum zabýval posuzováním důvěrných situací. Respondentům byla položena tato otázka: **Co z následujících činností – kdyby se jich účastnil/a váš/vaše partner/ka – by ve vás vyvolalo žárlivost, pocit ohrožení, připadal/a byste si podvedený/á?**

Tabulka ilustruje výsledky sdělující, že respondenti chování svých partnerů posuzují daleko přísněji než své vlastní. Největšího rozdílu si můžeme povšimnout u flirtování, sdílení důvěrností, povídání si v posteli a časté virtuální komunikace (STEM/MARK, 2021).

Tabulka č.1: Tabulka ukazatele, které činnosti respondenti považují za nevěru u sebe a které u partnera.

Situace/ aktivita považovaná za nevěru	U sebe (%)	U partnera (%)
Sexting	69	80
Záměrný dotyk s erotickým podtextem	57	72
Profil na seznamce / v seznamovací aplikaci	50	66
Povídání si v posteli	47	68
Flirtování, lichocení, hodně pozornosti třetí osobě	41	66
Sdílení intimních tajemství	39	61
Schůzka, drink, o kterém partner neví	37	53
Častá komunikace prostřednictvím technologií	27	47

(STEM/MARK, 2021)

Další část výzkumu zjišťovala, jaký mají respondenti na nevěru názor. Pro 36 respondentů je nevěra naprosto nepřijatelná. Tohoto názoru jsou zejména jedinci, kteří partnera či partnerku nikdy nepodvedli, či jedinci, kteří byli partnerem či partnerkou podvedeni. 54 respondentů avizuje, že je pro ně nevěra dlouhodobě nepřijatelná. Výjimečně se však může nevěra stát. Dalších 7 respondentů nevěru považuje za normu, 4 respondenti za něco, co může zpestřit vztah. Ve výzkumu třetina respondentů uvádí, že se vůči svému partnerovi dopustili nevěrného chování. Zároveň 41 respondentů uvádí, že měli vztah s někým, kdo byl zadaný, tedy že byli v roli milenky či milence, a 38 respondentů ví, že byli podvedeni svým partnerem. Výzkum sděluje, že v roli podvedené osoby byly častěji ženy, dále lidé, co sami byli v roli podvádějícího, a lidé, co nevěru považují za normální jednání (STEM/MARK 2021).

Výzkum od agentury STEM/MARK z roku 2015 zaměřující se na zjišťování, co lidé považují za „špatné“ a přesto to dělají, uvádí, že z 541 dotazovaných respondentů 39 % respondentů považuje nevěru za společensky nepřijatelnou (STEM/MARK, 2015).

„Dle tohoto výzkumu nevěru odmítají muži i ženy více méně podobně a více méně stejně je mezi muži a ženami také těch, kteří ji nepovažují za nic opovrženého. Přesto muži považují nevěru výrazně více za problematický nešvar, který je bohužel tolerován. Buď jsou

tedy přísnější než ženy, nebo prezentují větší dávku pokrytectví, anebo se nevěry daleko více bojí.“ (STEM/MARK, 2015).

5.1 Pohlavní rozdíly v postojích k partnerské nevěře

V jedné z nejcitovanějších studií evoluční psychologie se Buss, Larson, Westen a Semmelroth (1992) ptali vysokoškolských studentů, zda je pro ně více znepokojivá představa, že jejich partner prožívá pohlavní styk s jinou osobou, nebo že si vytváří hluboké citové pouto k jiné osobě (Tagler & Jeffers, 2013).

Evoluční teorie předpokládá, že kvůli výběrovému tlaku pohlavní dvoutvárnosti (sexually dimorphic selection pressures), se u mužů a žen vyvinula odlišná citlivost vůči emocionální a sexuální nevěře. Ve skutečnosti 60 % mužů a pouze 17 % žen zvolilo sexuální nevěru jako více znepokojující. Ačkoli se konkrétní procenta v následujících studiích poněkud lišila, tento vzorec výsledků se opakoval (Tagler & Jeffers, 2013).

Přestože o výsledcích můžeme hovořit jakožto o konzistentních, z evolučního pohledu byly rozdíly mezi pohlavími, co se žárlivosti týče, zpochybněny. Za alternativní vysvětlení můžeme považovat dle Destena a Saloveye (1996) „*double shot hypothesis*“, kdy je jedinec nucen si vybrat pouze jednu z možností. Tato hypotéza pojednává o předpokladu, že ženy věří, že muži mohou mít sexuální vztahy bez emocionálních závazků, a že muži jsou přesvědčeni o tom, že ženy budou mít sex až poté, co se zamilují. Pokud žena navázala sexuální vztah s jiným mužem, je velmi pravděpodobné, že je citově zainteresována. Když je muž citově připoután k ženě, znamená to mnohem vážnější vztah. Jedná se poté o vztah, který se posunul za hranice sexuální aktivity (Tagler & Jeffers, 2013).

6 Metodologická část

V následujících podkapitolách se budu věnovat cílům výzkumu a výzkumným otázkám. Dále se budu věnovat výzkumnému vzorku respondentů a jeho způsobu výběru. Popíši metodu a techniku výzkumu, etické aspekty a následovně představím analýzu výzkumu.

6.1 Cíl práce a výzkumné otázky

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů, jak lidé vnímají nevěru, a identifikovat zkušenosti respondentů. Výzkum by měl objasnit, s jakými typy nevěry se mladá generace setkává a jaké dopady zanechává. Pro výzkum byly stanoveny otázky, přičemž hlavní výzkumná otázka je: „**Co si mladí lidé myslí o nevěře?**“

Podotázky:

1. Jaké mají mladí lidé s nevěrou zkušenosti?
2. Jaký postoj mají mladí lidé k nevěrnému chování?
3. Jaké genderové rozdíly jsou vnímány v souvislosti s nevěrou?
4. Jak vlastní zkušenost ovlivňuje postoj k nevěrnému chování?

6.2 Výzkumný vzorek

Přestože výběr vzorku respondentů nebyl limitován sexuální orientací a záměrem nebylo pouze zkoumání heterosexuálních jedinců, výzkumný vzorek zahrnuje pouze jednu bisexuální osobu a jednu homosexuální. Sexuální orientace není pro tento výzkum stěžejní. Výzkumný vzorek je tvořen 12 respondenty, konkrétně 7 muži a 5 ženami. Objektem zkoumání jsou tedy mladí lidé ve věkovém rozmezí 18–30 let, nehledě na zkušenosti s nevěrným chováním. Všichni respondenti pochází z České republiky, převážně se jedná o jedince žijící v Královéhradeckém kraji. 9 z 12 respondentů sdělilo, že má zkušenosti s nevěrným chováním. Všichni tyto jedinci byli v roli podvádějící osoby, z toho 6 v roli podvedeného. Z osob, které zaujímaly obě tyto pozice, je pouze jedna žena. Zbývající jedinci jsou tedy muži.

Nyní stručně shrnu základní informace o respondentech:

- **Respondentka č. 1** – Žena, 21 let, studentka vysoké školy, pochází z úplné rodiny, nemá zkušenosti s nevěrným chováním.

- **Respondentka č. 2** – Žena, 22 let, studentka vysoké školy, pochází z rozvedené rodiny, ve které se objevila nevěra, má zkušenosti s nevěrou jako podvedená, podvádějící, byla v roli milenky.
- **Respondentka č. 3** – Žena, 24 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pochází z úplné křesťanské rodiny, má zkušenosti s nevěrným chováním jako podvedená i podvádějící.
- **Respondentka č. 4** – Žena, 27 let, vysokoškolské vzdělání, pracující osoba, pochází z rozvedené rodiny, ve které se objevila nevěra, má zkušenosti s nevěrou jako podvedená, podvádějící, byla v roli milenky.

Respondentka č. 5 – Žena, 29 let, vysokoškolské vzdělání, pracující osoba, pochází z rozvedené rodiny, ve které se objevila nevěra, má zkušenosti s nevěrným chováním (podvedená, podvádějící).

- **Respondent č. 6** – Muž, 21 let, středoškolské vzdělání s maturitou, pochází z neúplné rodiny, ve které se objevila nevěra, nemá zkušenosti s nevěrným chováním.
- **Respondent č. 7** – Muž, 21 let, student vysoké školy, pochází z rozvedené rodiny, ve které se objevila nevěra, má zkušenost s nevěrným chováním jako podvádějící, byl v roli milence.
- **Respondent č. 8** – Muž, 23 let, bakalářské vzdělání, pochází z úplné rodiny, nemá zkušenosti s nevěrným chováním.
- **Respondent č. 9** – Muž, 25 let, student vysoké školy, pochází z rozvedené rodiny, ve které se objevila nevěra, má zkušenosti s nevěrným chováním jako podvedená, podvádějící, byl v roli milence.

- **Respondent č. 10** – Muž, 25 let, vyšší odborné vzdělání, pochází z úplné rodiny, má zkušenosti s nevěrným chováním, byl v roli milence.
- **Respondent č. 11** – Muž, 26 let, vysokoškolské vzdělání, pracující, pochází z neúplné rodiny, ve které se objevila nevěra, má zkušenosti s nevěrným chováním (jako podvádějící), byl v roli milence.
- **Respondent č. 12** – Muž, 27 let, vysokoškolské vzdělání, pracující, pochází z úplné rodiny, ve které se objevila nevěra, má zkušenosti s nevěrným chováním (jako podvádějící).

6.3 Metoda a technika výzkumu

Pro realizaci výzkumu jsem zvolila kvalitativní metodu *Cílem kvalitativního výzkumu je porozumění. Porozumění pak vyžaduje vhléd do co největšího množství dimenzí daného problému* (Disman 2002, s. 286).

Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů jsem zkoumala nevěru, konkrétně postoje a zkušenosti s ní spjaté. Tento způsob sběru dat mi umožnil získat potřebné informace s vyšším kontextem a možností zkoumat nevěru do větší hloubky, čehož bych například prostřednictvím dotazníkového šetření nebyla schopna.

Samotné rozhovory trvaly přibližně 30–45 minut. Na základě výzkumných otázek jsem předem vytvořila scénář rozhovoru, který se opíral o následující témata:

- Charakteristika respondenta
- Co je to nevěra
- Zkušenosti s nevěrným chováním
- Hranice nevěry
- Pohled na nevěrné chování
- Genderové rozdíly

Na začátku rozhovoru jsem vždy respondenta požádala o sdělení základních informací, které vypovídají o jeho osobě. Konkrétně se jednalo o otázky týkající se věku, vzdělání, zaměstnání, rodiny, ze které respondent pochází, a zda se v rodině nevěrné chování

objevilo. Z důvodu diskrétnosti, neuvádím konkrétní vzdělání či zaměstnání, ovšem při analýze se k některým těmto faktorům vyjadřuji.

6.4 Etické aspekty

Zvolené téma je bezesporu citlivou osobní záležitostí. Rozhovor zahrnoval několik citlivých otázek. I Hendl připomíná, že je důležité, aby tazatel, který zkoumá otázky smrti, neúspěchu, násilí anebo právě otázky nevěry či jiných vztahových témat, na sebe apeloval v poskytnutí emočního bezpečí vůči respondentovi. Dále Hendl poukazuje na to, že rozhovor tohoto typu může simulovat terapeutické sezení a nasloucháním tak respondentovi pomoci. Nicméně je zde i riziko, že tazatel s touto situační sociální rolí nebude umět dostatečně pracovat (Hendl, 2016, s. 156).

Může tedy dojít k citovému zainteresování a neschopnosti ukončit rozhovor. Osobně mohu hovořit o osobní zkušenosti. Během realizace rozhovorů jsem vnímala, že respondentům pomáhá o tématu mluvit. Po rozhovoru mi někteří sami sdělili, že rozhovor byl pro ně zajímavou zkušeností.

Na etické aspekty a problematiku zkoumání nevěry upozorňuje i Julia Willerton. Respondenti mají často problém o nevěře hovořit otevřeně. Odkazuje proto na amerického psychologa Todda Shackelforda, který dotazoval vzorek 107 novomanželů tím způsobem, že zkoumal reakce na hypotetické situace. Respondenti měli reagovat na šest úrovní nevěry od triviálních situací po závažnější. Jejich úkolem bylo se zamyslet nad hypotetickými situacemi a posoudit, s jakou pravděpodobností by jejich vztah vedl k rozchodu či rozvodu, kdyby se jeden z partnerů dopustil konkrétní vykreslené situace. Toto je zajisté jeden z možných způsobů, který se využívá a umožňuje respondentovi nevystavovat nepříjemnostem, které souvisejí s jeho soukromím. Nicméně v tomto sociologickém výzkumu, šlo především o získání dat, která jsou založena na skutečných situacích, nikoli pouze na hypotetických situacích.

Vzhledem k již zmíněné citlivosti tématu jsem výběr místa, kde se rozhovory realizovaly, nechala na respondentech. Většina respondentů mě pozvala k sobě domů, s některými jsem se setkala v kavárně. Před samotným rozhovorem jsem respondentům sdělila, k jakým účelům můj výzkum slouží, a ujistila je o jeho diskrétnosti. Diskrétnost považuji za opravdu stěžejní. Někteří z respondentů se i v průběhu rozhovoru opakovaně

ujišťovali, že informace zůstanou anonymizovány, jelikož v opačném případě by to mohlo ovlivnit některé z jejich sociálních vazeb.

Po realizaci prvního rozhovoru jsem si v rozhovorech byla jistější. Snažila jsem se dotazovat bez citového zabarvení. Zvýšenou pozornost jsem směřovala na to, abych respondentům nenaznačovala, zda s nimi v něčem souzním či nikoli, aby nebyla nijak ovlivněna jejich výpověď. U žádného z respondentů či respondentek nebyly emoce projeveny prostřednictvím pláče, nicméně u některých jsem zaznamenala smutek a tíhu o tématu hovořit. Pro mě samotnou nebylo vždy jednoduché se respondentů tázat, především v případech, kdy jsem pocítovala, že o některých otázkách nechtějí hovořit podrobněji. V těchto případech jsem se respondentů zeptala, jestli jim bude vadit, když se budu nadále dotazovat.

6.5 Způsob výběru vzorku

Počet respondentů nebyl předem stanoven, nicméně po dvanáctém rozhovoru jsem nabyla dojmu, že teoretická saturace je zajištěna, tudíž není potřeba provádět rozhovory další.

V bakalářské práci jsem pro zkoumání postojů k nevěře u mladých lidí primárně zvolila metodu výběru *Sněhové koule*, ovšem 3 respondenti se mi sami přihlásili poté, co jsem na svůj instagramový profil publikovala inzerci. Výzkumný vzorek byl limitován pouze věkem respondentů. Podmínkou bylo, že respondent musí spadat do věkového rozmezí 18–30 let, tedy do období mladé dospělosti. Respondent nemusel disponovat zkušenostmi souvisejícími s nevěrou, jelikož stěžejní hodnotou byl názor na danou problematiku.

7 Analýza dat

Získaná data, konkrétně tedy nahrávky rozhovorů jsem ručně přepsala. Provedla jsem takzvanou transkripci v programu *Word*. „Transkripcí se nazývá proces převodu mluveného projevu z interview nebo ze skupinové diskuse do písemné podoby. Jedná se o časově velmi náročnou proceduru. Pro podrobné vyhodnocení je však transkripce podmínkou. Je možné pak zdůrazňovat důležitá místa podtrháváním, opatřovat určitá místa komentářem na kraji stránky nebo vytvářet seznamy a srovnávat jednotlivá místa textu.“ (Hendl, 2016, s. 208).

Následně jsem přepsaná data kódovala prostřednictvím programu *MAXQDA 2020* a provedla analýzu. Veškerá data jsem z důvodu diskrétnosti anonymizovala. Ženy jsem označila jako „Respondentka 1–6“, muže „Respondent 7–12“. V případě, že respondent/ka uvedl/a konkrétní jméno, změnila jsem jej na označení odpovídající sociální roli, kterou jedinec k danému člověku choval, aby nedošlo k případné identifikaci respondentek a respondentů nebo osob blízkých. Při analýze jsem využila metodu otevřeného kódování. Výpis kódu je k nalezení v příloze.

7.1 Zkušenosti s nevěrou

7.1.1 Zkušenost ze svého okolí

Nevěrné chování může ovlivnit nejen konkrétní partnerské či manželské vztahy, ale i například rodinné příslušníky či přátelé. Zkušenosti s *mimomanželskou nevěrou* u rodičů byly uvedeny u osmi respondentů, přičemž možné dopady byly popisovány následovně:

„Hlavně během dospívání jsem byla velmi promiskuitní a moc jsem nerozuměla tomu, že to někdo má jinak. Pro mě byl standard každý víkend spát s někým jiným x let v kuse a moc jsem nerozuměla a asi i doteď nejsem úplně schopná pochopit princip monogamie. Myslím, že ta tátova nevěra a jeho postoj k této problematice utvořil veškerý můj pohled na vztahy.“ (Respondentka č. 4)

„No mně v té době bylo asi sedm a moc jsem nechápal, co se děje, sice jsem pozoroval, že se rodiče hádají, ale spíš než ta nevěra, o které jsem se dozvěděl, nebo si to nějak

dosadil, co to vlastně bylo časem, mě poznamenaly ty hádky a to, jak jsem nevěděl, co se děje, myslím, že jsem se kvůli tomu i docela uzavřel. “ (Respondent č. 12)

„Předtím jsem se s ním s otcem moc nebavila, ale jakmile se rozvedli, tak jsem měla nějakou zvláštní potřebu stát na jeho straně a vnímat mámu jako tu špatnou.“
(Respondentka č. 2)

Na základě výpovědí usuzuji, že nevěra rodičů, může zapříčinit, že jedinec má k nevěře z obecného hlediska tolerantnější postoj, a to již od brzkého věku. Náhled na nevěru může mít však určitou dynamiku v průběhu let. Další problematické spektrum jsou psychické dopady, které nevěra může vyvolat či zhoršení některých vztahů. Rozvod rodičů může být pro dítě velmi stresující a je častým důsledkem nevěrného chování. Rozchod rodičů nastal bez jednoho u všech mých respondentů, kteří uvedli, že se jejich rodiče potýkaly s nevěrným chováním, ovšem z rozhovorů nebylo zřejmé, zdali nevěra na rozvod rodičů měla nějaký vliv. Pro toto zjištění bychom spíše museli vyslyšet konkrétní konatele. Nevěra a následný rozvod může souviset s nechtěným opuštěním místa pobytu, jak například avizuje respondentka č. 2.

Dopady nevěry nemusejí být pouze z rodiny. Nevěra může narušit i přátelské vztahy. Přestože většina respondentů uvádí, že jejich názor se na jedince, kteří se dopustili nevěrného chování negativně mění, následovně dodávají, že v jistých případech dokážou být tolerantnější. Zejména jedná-li o jedince, s nimiž navazují určité interpersonální vztahy, obzvláště přátelství. V takových situacích je pro některé z respondentů jednodušší najít pochopení a nevěru omlouvat či ji vůbec neřešit. Nevěra přátel se respondentů rovněž nijak nedotýká. Pokud však nemáme sociální vazby s oběma z páru. Respondentka č. 1 uvádí příklad, kdy nevěrné chování osob působící ve stejné sociální skupině (*partě kamarádů*) mělo vliv i na vztah nejen samotného páru, nýbrž i na vztah celého kolektivu, který se rozdělil na dvě skupiny na základě náklonosti či odporu k osobě, které se nevěra týkala.

„Já osobně jsem nevěru nezažila. Myslím tedy v partnerském vztahu, ale dotklo se mě to v blízkém kruhu přátel, kde kamarád byl nevěrný mojí kamarádce, což si pak podepsalo i na vztazích ve skupině. Potom jsem zažila ještě případ, kdy naše rodinná známá, byla nevěrná svému manželovi. A to se taky hodně podepsalo na tom, jak jsme jí doma začali vnímat a ty vztahy se proměnily hlavně mezi ní a mou matkou.“ (Respondentka č. 1)

7.1.2 Vlastní zkušenost

Dále jsem zjišťovala, jaké mají mladí lidé s nevěrou zkušenosti a jak jejich zkušenost souvisí s jejich postojem k nevěrnému chování.

Nejprve budu hovořit o respondentech, kteří sami někoho podvedli. Odpovědi respondentů byly různorodé, vše se však týkalo nenaplněných potřeb. Nenaplněné sexuální potřeby byly zmíněny třemi respondenty. Dále city k někomu jinému byly zmíněny opakovaně. Romantickou lásku ve své teoretické části popisují více podrobněji než důvody jiné, jelikož ji ze sociologického hlediska považují za zajímavý fenomén. Ve výzkumu respondenti o romantické lásce nehovořili podrobně, pouze ji uvedli jako důvod, který je vedl k nevěrnému chování, a častěji tedy uváděli důvody jiné. Dále byl například uveden pocit samoty a nepochopení:

„Já jsem si v každé té naší pauze připadala na všechno hrozně sama a potřebovala jsem to něčím saturovat a mě to ovlivnilo natolik, že vlastně strašně velkou část mého života jsem jako žila v domnění, že když budu mít uspokojenou fyzickou potřebu, tak budu dobrá psychicky, takže se to promítalo do tohoto. Ve chvíli, kdy on se se mnou hádal, nekomunikoval, tak já jsem měla potřebuju běžet do tohoto, protože to byla nejlehčí forma toho. jak nebyť sama.“ (Respondentka č. 3)

„Můj kluk mě vůbec nechápal. Neustále se za mě styděl a chtěl na mě něco měnit, ale já jsem ho i tak měla ráda, jenom pak tomuhle klukovi se na mně líbily i ty věci, který tamten odsuzoval.“ (Respondentka č. 2)

„Těžko říct, ale u obou případů jsem byl rozhodnutý o ukončení toho vztahu i bez toho, kdyby se ta nevěra stala.“ (Respondent č. 11)

Z poslední výpovědi usuzuji, že jedinec své nevěře nepřikládal značnou váhu, jelikož předem uvažoval o ukončení vztahu, a zároveň je zde jistá lhostejnost či neúcta k danému člověku, o které hovoří i respondent č. 10, společně s dalšími důvody:

„Myslím si, že důvod byl nějaká nevybouřenost a to, že jsem mohl. Měl jsem pocit, že mám využít možnosti, dokud jsem mladý, a že na tom prostě jako nezáleží. Taký si myslím,

že to byla nějaká neúcta z mojí strany vůči tomu druhému člověku, což jsem si tenkrát samozřejmě neuvědomoval, a zpětně si myslím, že to bylo špatně samozřejmě.“
(Respondent č. 10)

Dalším zmíněným důvodem od respondentky č. 5 je nuda ve vztahu, která nastala na základě toho, že vztah i partner byli ideální. „Opravdu jim (lidem tekuté modernity) jde o vztah, který něco vydrží, nebo touží hlavně po volném vztahu a nezávazném vztahu, který je nebude nijak omezovat, a když náhodou přijde situace, kdy se nehodí, tak se ukončí a už na něj ani nevzpomenou?“ (Bauman, 2013).

Mezi nevěrné chování se řadí i takzvaná role milenkky či milence tento pojem může být zavádějící. V bakalářské práci s tímto pojmem pracuji jakožto s označením pro osoby, se kterými zadaná osoba podvádí svého partnera či partnerku. Z rozhovorů vyplývá, že většina respondentů nepřisuzuje milenkám či milencům značnou vinu. Je však patrné, že tuto sociální roli nepovažují za nijak úctyhodnou. V roli milence bylo 5 respondentů, jedná se o respondenty, kteří zároveň konali nevěru.

„Já jsem teda byl taky v takových pozicích, že jsem jako byl třeba, že jsem měl sex s nějakou holkou, která byla zadaná, když mi bylo třeba 17 nebo 18. Jako ono to je hnusný jo, když se to tak vezme, nebo je to je to takový nemorální, ale na druhou stranu si myslím, že plná zodpovědnost nebo všechny výčitky svědomí by podle mě měl mít ten partner, který podvádí, že jo, protože ten milenec většinou podle mě nevidí do toho vztahu těch dvou lidí, že jo, a prostě vůbec třeba nemá představu, jak to mezi nimi je, takže třeba může předpokládat, že jim to třeba úplně tak neklape, jak by mělo a tak dále. No, takže jako nevnímám to nějak jako extra negativně.“ (Respondent č. 9)

„Taky mi to o něčem svědčí. O nějaké sebehodnotě toho třetího člověka, že jsem schopná přijmout jako to, že vlastně někdo se mnou je ve vztahu jenom napůl, že mi nemůže dát to maximum. Ale je to za mě spíše o sebehodnotě než o otázce morálky za mě.“
(Respondentka č. 4)

Někteří ji však vnímají značně negativně. Konkrétně se jedná o 3 respondenty, kteří v této roli nikdy nebyli. Tvrdí, že dle jejich názoru je osoba v této pozici na vině stejně jako osoba nevěrná. Dále tuto pozici negativně vnímá respondentka, která však milenkou byla.

Rovněž popisuje jakýsi stav zamilovanosti, který ovlivnil, že se do této role dostala. S touto rolí taktéž nesouzní respondentka č. 5:

*„Těžká otázka, protože já jsem v této roli třeba nikdy nebyla a strašně je vlastně odsuzuju, ale to jenom proto, že vždycky se mi stalo to, že třeba můj přítel měl nějakou milenkou, že jo? Takže jsem tu milenkou vždycky vnímala jako totální **** samozřejmě. Prostě největší ****, která nám narušuje vztah.“* (Respondentka č. 5)

Respondent č. 10 hovoří o hypotetické situaci, kdy ho přítelkyně podvede s jeho nejlepším kamarádem, a avizuje, že v tomto případě, by pro něho byla horší jakási nevěra a zrada od jistého kamaráda než od samotné přítelkyně. To mě zaujalo a vyvstala otázka, od koho jako jedinci očekáváme větší důvěru – zda od přátel či od našich partnerů.

7.2 Postoje k nevěrnému chování

To, jak respondenti definují nevěru, se v zásadě neliší. Většina nevěru konceptualizuje jakožto jednání, které partner či partnerka provádí za zády svého partnera, dále jakési narušení důvěry. Spodní hranice je různá, pro některé je nevěra již flirt, a to jak v reálném prostředí či v prostředí virtuálním, pro jiné je to třeba polibek nebo objetí. Jedna respondentka uvádí, že jako nevěru by považovala i to, kdyby se jejímu partnerovi někdo líbil. Pro většinu respondentů byl nejhorší stupeň nevěry pohlavní styk. Respondent č. 9 však sděluje, že je pro něho emocionální nevěra horší než ta fyzická.

„Myslím, že ten úmysl podvádět a vlastně ten nerespekt a nedostatek úcty k tomu druhému, je horší.“ (Respondent č. 9)

Když jsem se respondentů zeptala, zda se jejich postoj k nevěrnému chování změnil poté, co nabyli vlastní zkušenosti, někteří z respondentů se přikláněli k názoru, že se jejich postoj proměnil až poté, co podvedl někdo je. Do té doby se k tomuto chování stavěli jako k něčemu zanedbatelnému, nepřisuzovali tomu vážnost. Bylo pro ně nepředstavitelné, že nevěrné jednání může být až tak zraňující. To však pocítili, jakmile oni sami byli podvedeni svými partnery.

„Nevnímáš, jak to může bolet, dokud na to nepřiđeš sám, takže jako jo, změnilo se to určitě Když se se to nakonec stane, tak teprve pochopíš ten pravý pocit jako při něčem takovém, no.“ (Respondent č.11)

Další respondent sděluje, že zkušenost s rolí podvedeného ho přivedla k přesvědčení, že nechce vystavit kohokoliv takovému pocitu, kterého se mu dostávalo po zjištění, že byl podveden. Respondent č. 12 popisuje své pocity z nevěrného chování následovně:

„Hlavně po tom, co jsem to udělal, jsem si říkal, že už je to jedno, když ji podvedu znova. Furt si myslím, že to není dobrý podvádět, ale nemyslím si, že ten člověk musí být nutně špatný, což jsem si před tím bral jinak. Byl jsem z toho špatný, ale asi ne tolik, jak bych měl být. Asi mám trochu menší tendenci ty lidi soudit.“ (Respondent č. 12)

Někteří respondenti po vlastní nevěře mají menší tendence jiné nevěrníky soudit, jelikož jsou schopni se do jejich situace lépe vcítit. Avšak nikdo z respondentů nehodnotí nevěru jako něco pozitivního.

Dva ze tří respondentů, kteří nevěru nezažili, pochází z úplných rodin, ve kterých se nevěra neobjevila. Hodnoty, které jedinec přejímá z rodiny by mohly být jistým faktorem pro věrnost. Nicméně rodina není jediná sociální sféra, která ovlivňuje naše jednání, což si můžeme povšimnout i u jiných respondentů, kteří pochází z úplné rodiny bez zkušenosti s nevěrou rodičů, a přesto se nevěrného chování dopustili.

Z odpovědí respondentů vyplývá, že jejich postoj k nevěrnému chování souvisí se společenskou normou. Jsou si tedy vědomi, že nevěrné chování není pro partnera ani pro společnost příjemnou záležitostí. Z vět jako: *„[...] nemyslím si, že ten člověk musí být nutně špatný, což jsem si před tím bral jinak [...],“* (Respondent č. 9) usuzuji, že někteří nevěrné jedince vnímají automaticky jako špatné lidi. Zároveň z některých rozhovorů vyplývá, že být v roli podvedeného může napomoci k potencionální věrnosti. Respondent č. 10 hovoří o tom, že své nevěrné chování nechce v budoucnosti opakovat, jelikož na základě toho, že i jeho někdo podvedl, přehodnotil vážnost svého jednání.

7.2.1 S ohledem na gender

Pohled na nevěrné chování se dotýká i genderové tematiky. Ve své teoretické části odkazují na studii evoluční psychologie, která se pohlavními rozdíly ve vnímání nevěry zabývá. Ve svém výzkumu jsem se chtěla spíše zaměřit na genderové stereotypy. V rozhovorech mě zajímalo, zdali respondenti registrují rozdíly mezi nevěrným chováním ženy a nevěrným chováním muže. Většina respondentů se vyjadřovala ke svému povědomí o stereotypizaci mezi pohlavími. Uváděné příklady se týkají například motivace. Konkrétně pojednávají o ženské emoční angažovanosti, která je dle respondentů ve společnosti považována za vyšší. Rovněž pojednávají o vyšší mužské sexuální motivaci, jak například uvádí i respondentka č. 4:

„Já hrozně nemám ráda nějaké genderový dělení a myslím si, že u obou to může být vada charakteru. U obou to může být cokoliv jiného a asi mám spíš zkušenost s tím – svou vlastní i z mého okolí, že my holky často do toho býváme více emočně zaangažované. Je to stereotyp, ale říkám z mých nějakých zkušeností z okolí to tak je, že to není vyloženo jenom o tom, jako někam jdu a s někým se vyspím, ale myslím, že holky mají tendenci ty emoce v tom mít. Ani ne třeba jako přímo v tom aktu, ale potom jako následně. Neříkám, že to nemůže emočně prožívat kluk, ale myslím, že v ženě to pak vyvolá jiné emoční pochody v rámci toho vztahu. Já, když jsem to udělala a pak jsme teda nějak ukončovali pauzu s tím přítelem, tak pro mě to, že jsem to jako udělala, byla známka toho, že jsem mnohem víc přemýšlela nad tím, jestli se do toho vztahu chci vracet, jestli mi to něco dává. Říkala jsem si, že už to je něčím narušený. Myslím, že kluk má mnohem v tomhle jako lepší schopnost oddělit to odchodem z klubu a vrátit se domů a už to v sobě jako tolik třeba neřešit.“ (Respondentka č. 4)

„No tak asi na tom něco bude, ale spíš je to jen nějaký předsudek.“ (Respondentka č. 2)

„Jako čistě tak narcisticky, protože já jsem vždycky považoval, nebo minimálně jako v mém duchu vždycky považuju tu nevěru holky za něco horšího než kluka, jenže samozřejmě já chápu, že je tady to považování špatný, jenže těžko se to potom hodnotí, protože mně se ta nevěra těch holek týká daleko víc, že jo? Já vlastně už z vlastních zkušeností zkrátka hodnotím to, že se něco takového může stát. Ale jako zase kvalitativně to nějak vnímám rozdílně, protože ta nevěra u holek se mě nějakým způsobem týká. Víceméně to ve mně vyvolává nějakou úzkost a ta nevěra u kluků ne, ale vlastně jako

kvantitativně je to úplně stejný. Je to úplně stejně špatný, takže vlastně obecně bych řekl, že v tom není žádný rozdíl.“ (Respondent č. 9)

„Myslím si, že obecně ženy podvádějí spíš emocionálně a muži spíš tělesně, proto si myslím, že ta ženská je obecně horší, protože obecně spadá do této kategorie, ale jinak jako z vnějšku je to asi úplně to samé.“ (Respondent. č. 10)

Z výpovědí respondentů vyplývá, že si jsou vědomi, že popisované difference jsou společenským stereotypem, nikoli pravidlem. Je pro mě zajímavé, že někteří respondenti přesto, že se do značné míry s tímto názorem ztotožňují, mají tendenci jej ilustrovat jako názory jim nevládní či mě obeznamovat o tom, že si jsou vědomi, že jejich názor není společensky přijatelný. Může to být ovlivněno tím, že značná část respondentů studuje či vystudovala vysokou školu na humanitně či sociálně zaměřených fakultách. Z toho usuzuji, že povědomí či zájem o problematiku genderu se u takových jedinců dá očekávat.

7.2.2 Partnerská vs. Manželská nevěra

V naší společnosti jsou vztahy sezdaných párů často považovány za „vážnější“ než vztahy párů nesezdaných, proto jednou z dalších otázek mého výzkumu bylo zjistit, zdali respondenti vnímají rozdíl mezi partnerskou a manželskou nevěrou. Respondentům jsem položila následující otázku: **„Vnímáš rozdíl při podvodu manžela/manželky oproti podvodu partnera/partnerky?“**

Zde se tři respondenti vyjádřili tak, že žádný rozdíl nevidí. Ostatní respondenti jistou nuanci avizovali. Například respondentka č. 3 hovořila o vyšší náročnosti se od manžela či manželky odpoutat finančně či majetkově a hovoří o tom, že manželský svazek by měl být vážnější.

Zajímavé mi přišlo, že čtyři respondenti o manželství hovořili jako o něčem, co by „mělo být“ vážnější či důvěrnější, někteří i přesto, že byli opačného názoru. Respondentka č. 1 se k větší vážnosti při manželské nevěře vyjadřuje takto:

„Manželská nevěra je horší. Už jste v nějakém v dlouhodobém vztahu, ve kterém jste si slíbili, že si nebudete lhát, že si budete věřit, a ten člověk, když podvede, tak je to hrozný. Když máte ještě děti, tak jako tím neničíte jen vztah s tou partnerkou, ale i vztah dětí a celkově se to může podepsat na celé rodině.“ (Respondentka č. 1)

U této výpovědi mě zaujalo, že respondentka považuje manželskou nevěru jako něco horšího i právě proto, že nevěra se dotýká potencionálních dětí onoho páru. Ovšem v naší společnosti je běžné, že děti mají i nesezdané páry, proto mě zaujalo, že nejen u respondentky č. 1, ale i u respondentky č. 2 nebyla zmínka o závažnosti nevěr osob nesezdaných, které ovšem mají děti.

„Ano vnímám, je pro mě horší, když podvede člověk, co má rodin, či je v nějakém dlouhodobém svazku, jelikož čím víc takových závazků člověk má, tím to vnímám jako, že si jsou ty lidi blíží, tudíž čím víc k sobě ty lidi mají, tím je to pro mě smutnější.“
(Respondentka č. 1)

Respondent č. 9 manželskou nevěru vnímá jako něco, co se dá více pochopit:

„Přijde mi to v tom manželství pochopitelnější, že se něco takového děje, protože si myslím, že se to děje velmi často, a na druhou stranu je to závazek, který by měl být daleko pevnější.“ (Respondent č. 9)

Zajímavé na této výpovědi mi přijde, že respondent manželskou nevěru považuje za pochopitelnější, protože je dle jeho úsudku v naší společnosti velmi častým úkazem a v jeho očích je do jisté míry znormalizovaná. Zároveň o manželství hovoří jako o něčem, co by mělo být pevnější, což je názor, který ve společnosti rovněž panuje.

7.3 Důvěra

Dále jsem se respondentů zeptala, jaké jsou jejich motivace k věrnosti. 7 respondentů ve své výpovědi uvedlo jako důvod k věrnosti lásku, což je (jak již zmiňuji výše) rovněž silným důvodem k nevěrnému chování. Žádný z respondentů jako důvod doslovně nezmínil uspokojení sexuálních potřeb, což je ošemetné, jelikož láska se sexualitou ve značné míře souvisí, ale vzhledem k tomu, že nevěra ve formě sexu je jeden z nejčastějších projevů u mých respondentů, je pozoruhodné, že u nikoho z respondentů jako důvod k věrnosti uspokojení sexuálních potřeb nezaznělo. Dle Stuchlíkové „Muži mají větší tendenci oddělovat sex od lásky, zatímco ženy mají tendenci věřit, že láska a sex jdou ruku v ruce.“ (Stuchlíková, 2002, s. 135).

Budoucnost s partnerem, možnosti náš vztah dále rozvíjet a láska k partnerovi.
(Respondent č.7)

Občas přemýšlím nad tím, jaké by to bylo, být s někým jiným. Ale představa, že bych musel znovu usilovat o přízeň někoho cizího mě děsí, ovšem ne tolik jako ta bolest, co bych způsobil partnerce. K věrnosti mě motivuje moralita, zásady, charakter, láska ... Nejsem typ člověka, co by musel při prvním problému utíkat. (respondent č.8)

Tyto dvě výpovědi jsou respondentů, kteří nemají zkušenost s vlastní nevěrou. Z výpovědí je patrné, že jedinci mají vidinu budoucnosti se svým partnerem a motivaci na svých vztazích pracovat. Nicméně výpověď respondenta č.8 je zajímavá v tom že má myšlenky týkající se partnerství s někým jiným, nicméně nemá motivaci usilovat o další osobu. Dalo by se tedy říci, že faktorem pro věrnost může být i jistá lenost a pohodlnost vztahu.

V zásadě se tyto výpovědi od respondentů, kteří zkušenost s vlastní nevěrou mají, nijak zvlášť neliší. Důvody morálky jsou uvedeny i například u respondentky č.2 která říká, že jejím důvodem k věrnosti je, že nechce opětovaně někoho zklamat. Respondent č. 11 sděluje následující:

Tak určitě je tam i nějaký kodex společnosti. Což je dobře, že se to prostě vnímá špatně. Určitě tam hraje roli samozřejmě ta láska, a to že nechci? neubližovat té druhé osobě.
(respondent č. 11)

Pevný vztah bez nevěř je cennější než užívání si a projevování větší náklonnosti k někomu dalšímu bez vědomí a odsouhlasení partnera. (respondentka č.3)

No tak jednak láska, která tam moc nebyla, ale taky jednak nějaká morálka a výčitky svědomí. (Respondent č.9)

Důvodem k věrnosti se u respondentů jeví rovněž otázka morálky. Dalo by se polemizovat do jaké míry je věrnost ovlivněna společenským očekáváním a do jaké míry jejich zkušenostmi uvědoměním, ovšem můj výzkum tento přesah nezahrnuje.

8 Závěr

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak mladí lidé vnímají partnerskou nevěru, a identifikovat, jaké s ní mají zkušenosti. Cílovou skupinu pro kvalitativní výzkum tvoří 5 respondentek a 7 respondentů ve věkovém rozmezí 21–29 let.

Bakalářská práce je rozdělena na tři hlavní části. V první části jsem se opírala o teorii, kde popisují stav dosavadního poznání, v další části jsem popsala metodologii a následně analyzovala získaná data.

Pro práci byly stanoveny tyto výzkumné otázky:

Mou hlavní výzkumnou otázkou bylo: **Co si mladí lidé myslí o nevěře?**

1. Jaké mají mladí lidé s nevěrou zkušenosti?
2. Jaký postoj mají mladí lidé k nevěrnému chování?
3. Jaké genderové rozdíly jsou vnímány v souvislosti s nevěrou?
4. Jak vlastní zkušenost ovlivňuje postoj k nevěrnému chování?

Jaké mají mladí lidé s nevěrou zkušenosti

Zkušenosti respondentů jsou především nevěry krátkodobé, jako je například flirt, líbání jednorázový pohlavní styk. Pouze 2 respondenti avizují, že provozovali dlouhodobou nevěru, která zahrnovala pohlavní styk. Z výzkumu vyplývá, že zkušenosti s nevěrou nejsou mezi respondenty ojedinělou záležitostí. 9 z 12 respondentů uvedlo, že bylo v roli podvádějícího a z těchto 9 bylo 6 respondentů v roli podvedené osoby. Z osob, které zaujímaly obě tyto pozice, je pouze jedna žena. Zbývající jedinci jsou tedy muži. Další rolí, ve které někteří respondenti byli, je role milenky, takových respondentů bylo celkem 6 a beze dvou byli všichni tito lidé ve všech zmíněných rolích. V rozhovorech nebyla zkoumána pouze vlastní zkušenost, nýbrž i zkušenost z rodinného či přátelského prostředí, která může mít velký vliv na jedince a na sociální skupinu, jako je například rodina či přátelství.

Jaký postoj mají mladí lidé k nevěrnému chování?

Obecně mohu říci, že respondenti k nevěře zaujímali negativní postoj, hovořili o ní jako o něčem špatném, co ubližuje blízkým osobám jim samotným a jako o něčem, čemu by se chtěli vyvarovat. U většiny respondentů je patrné, že jejich postoj k nevěrnému chování

je do velké míry ovlivněn společenskou normou, sami respondenti hovoří o nevěře jako otázce morálky či jako o něčem, co není společností uznáváno.

Jaké genderové rozdíly jsou vnímány v souvislosti s nevěrou?

Co se týče genderových stereotypů i v otázkách nevěry jej můžeme zaznamenat. Nejčastějším stereotypem bývá, že ženská nevěra je více emočně zaujatá a naopak ta mužská je zapříčiněna sexuální motivací. Tyto poznatky byly samotnými respondenty nazvány jako genderové stereotypy a v případě, že se se stereotypy jejich názor ztotožňoval, tak mě obeznamovali s tím, že si jsou vědomi, že jejich názor je stereotyp. Troufám si říci, že jeden z důvodů, proč respondenti měli toto uvědomění, je sociální sféra, ve které se pohybují. Značná část respondentů studuje či vystudovala vysokou školu na humanitně či sociálně zaměřených fakultách. Z toho usuzuji, že povědomí či zájem o problematiku genderu se u takových jedinců dá očekávat. Usuzuji, že vzhledem k tomu, že některým stereotypní názory byly vlastní, mohou pocítovat jistý společenský tlak na zaujímání tohoto postoje. Můj výzkum má jisté limity ve zkoumání vlivu na tento názor. Považuji však za důležité si uvědomovat své předpojatosti a pracovat na nich či se k nim stavět kriticky.

Jak vlastní zkušenost ovlivňuje postoj k nevěrnému chování?

Vnímání nevěry může mít v průběhu let jistou dynamiku. Výzkum ukazuje, že jedinec si může utvářet postoj k nevěrnému chování již v brzkém věku, kdy se s nevěrným chováním potýkají rodiče jedince. Jedna z respondentek například avizuje, že nevěrné chování měla do určitého věku normalizované právě kvůli přítomnosti nevěry ze strany otce. Dynamika vnímání nevěry nastává i na základě vlastní zkušenosti. U některých jedinců byl negativní postoj zapříčiněn tím, že je samotné partner podvedl a tudíž si uvědomili, jakou bolest tento jev může způsobit.

Toto téma je stále aktuální a relevantní pro dnešní společnost. Nevěra má vliv na mnoho lidí a je důležité porozumět jejím aspektům. Bakalářská práce otvírá řadu témat, které se nabízí k hlubšímu prozkoumání. Zvláště spatřuji za vhodné prozkoumat genderové stereotypy a nevěru v jiných než monogamních vztazích, jelikož mi toto můj výzkumný vzorek neumožňoval. Můj výzkumný vzorek se soustředí na mladé jedince, tudíž jako zajímavé hodnotím výzkum realizovat s jinou věkovou kategorií, či jinou sociální skupinou.

9 Seznam literatury a zdrojů

Abrahamson, I., Hussain, R., Khan, A., & Schofield, M. J. (2012). What Helps Couples Rebuild Their Relationship After Infidelity? *Journal of Family Issues*, 33(11), s. 1494–1519. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0192513X11424257>

Apostolou, M. & Demosthenous, A. (2021). Correction to: Why People Forgive Their Intimate Partners' Infidelity: a Taxonomy of Reasons. *Adaptive Human Behavior and Physiology* 7, 72. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s40750-020-00157-x>

Bauman, Z. (2013). *Tekutá láska. O křehkosti lidských pout*. Academia.

Balzarini, R. N., Campbell, L., Kohut, T., Holmes, B. M., & Lehmiller, J. J. et al. (2017). Perceptions of primary and secondary relationships in polyamory: Intimate practice identity or sexual orientation? *PLOS ONE* 12(5): e0177841. Dostupné z: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0177841>

Disman, M. (2002). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Nakladatelství Karolinum.

Freud, S. (1990). *Budoucnost jedné iluze. O člověku a kultuře*. Odeon.

Willerton, J. (2012). Psychologie mezilidských vztahů. *Z pohledu psychologie*. Grada.

Giddens, A. (2012). *Proměna intimity: Sexualita, láska a erotika v moderních společnostech*. Portál.

Haritaworn, J., Lin, C.-J., & Klesse, C. (2006). Poly/logue: A Critical Introduction to Polyamory. *Sexualities*, 9(5), s. 515–529. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1363460706069963>

Janáčková, L. (2008). *Nevěra a její zvládání*. Maxdorf.

Lee, S. (2016). *The Commune Movement during the 1960s and the 1970s in Britain, Denmark and the United States*. University of Leeds. Dostupné z: <https://etheses.whiterose.ac.uk/17068/>

Morus, L. (1992). *Světové dějiny sexuality*. Naše Vojsko.

Možný, I. (2002). *Sociologie rodiny*. Sociologické nakladatelství.

Sheff, E. (2005). Polyamorous Women, Sexual Subjectivity and Power. *Journal of Contemporary Ethnography*, 34(3), s. 251–283. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0891241604274263>

Scheeren, P. (2018). Marital Infidelity: The Experience of Men and Women. *Temas em Psicologia* 26(1), s. 371–385. <https://doi:10.9788/TP2018.1-14En>

STEM/MARK (2015). *Hříšní češi*. STEM/MARK. <https://www.stemmark.cz/hrisni-cesi-5-dil/>

STEM/MARK (2021). *Závěrečná zpráva výzkumu STEM/MARK pro Aerofilms*. Metodické a technické parametry výzkumů naleznete v reportech.

STEM/MARK (2022). *Závěrečná zpráva výzkumu STEM/MARK pro Aerofilms*. metodické a technické parametry výzkumů naleznete v reportech.

Stuchlíková, I. (2002). *Základy psychologie emocí*. Portál

Šmolka, P. (2010). *Nevěra pro podváděné a podvádějící*. Grada.

Vaughan, P. (2009). *Mýtus monogamie – Průvodce následku nevěry*. Knižní klub.

Klesse, C., (2014). Polyamory: Intimate practice, identity or sexual orientation?. *Sexualities* 17(1–2), s. 81–99. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1363460713511096>

Tagler, M. J., & Jeffers, H. M. (2013). Sex Differences in Attitudes toward Partner Infidelity. *Evolutionary Psychology, 11*(4). Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/147470491301100407>

10 Přílohy

1. Scénář rozhovoru
2. Výpis kódů

11 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Tabulka ukazatele, které činnosti respondenti považují za nevěru u sebe a které u partnera

11.1 Scénář rozhovoru

Scénář rozhovoru

Dobrý den, jsem studentka sociologie na UHK a ráda bych s vámi provedla rozhovor, který bude sloužit k praktické části mé bakalářské práce, jejíž téma je **Nevěra pohledem mladých lidí**. Informace, které mi řeknete, budou použity pouze pro studijní účely a chtěla bych Vás ujistit, že s informacemi, které mi sdělíte, budu nakládat zodpovědně a diskrétně.

Nyní můžeme přistoupit k jednotlivým otázkám, máte dostatek času na promyšlení odpovědí, a pokud byste chtěli dodat k tomuto tématu, co je podle Vás důležité, budu za vaše informace vděčná.

I. Jak byste se popsal/a?

- I. Věk
- II. Vzdělání
- III. Z jaké rodiny pocházíte? (rozvedená/úplná,...)
- IV. (Nevěra v rodině?) Pocity/ dopady?
- V. Vztah?
- VI. Náboženství?

II. Co pro vás znamená nevěra?

- I. Jaká je podle vás spodní hranice nevěry?
- II. Co je pro vás nejhorší stupeň nevěry?

III. Postoje k nevěrnému jednání

- I. Mění se váš pohled na člověka, když zjistíte, že byl nevěrný?
- II. Vnímáte rozdíl při podvodu manžela/manželky oproti podvodu partnera/partnerky?
- III. Vnímáte rozdíl mezi nevěrou se stejným pohlavím, či jiným?
- IV. Považujete nevěru za omluvitelnou? V jakých případech?
- V. Existují rozdíly mezi nevěrou ženy a nevěrou muže?

- VI. Jak vnímáte roli milenky/milence, osoby, se kterou partner/partnerka podvádí? Jak vnímáte tyto osoby?
- VII. Co si myslíte o strukturované separaci? Tedy „rozvodu/rozchodu na zkoušku“?

IV. Jakou máte s nevěrou zkušenost?

- I. Jako podvádějící/podváděný /jako milenec/milenka?
- II. Je pro vás horší, když podvedete svého partnera, nebo když on podvede vás?
- III. Máte zkušenost s nevěrou ve více než v jednom vztahu?
- IV. Ví/věděl váš partner o tom, že máte poměr s někým jiným?
- V. Dokázal/a byste říct co vás k nevěře vede/vedlo?
- VI. Změnil se váš názor na nevěru poté, co jste ji sám prakticoval/a/ nebo začal/a praktikovat?
- VII. Máte nějaké hranice, přes které byste nešli, co se týče nevěry? Jak jste se stavil/a k nevěře před tím, než jste se s ní sám/sama setkal/a, a naopak jak se k ní stavíte teď?
- VIII. Jak byste se sám/a zachoval/a kdyby vás partner/partnerka podvedl/a?

V. Popsat oficiální vztah

- I. Jestli byl respondent ve vztahu šťastný
- II. Jak dlouho vztah trval/trvá
- III. Byly/jsou vaše intimní potřeby vašim partnerem naplňovány?
- IV. Je/byl pro vás vztah s vaším partnerem důležitý? Proč?
- V. Žijete se svým partnerem v jedné domácnosti?

VI. Popis nevěry

- I. Jednalo se o krátkodobou či dlouhodobou nevěru?
- II. Důvody
- III. Popsat pocity

- IV. Měli jste pocit, že to váš vztah nějak ovlivnilo? Pozitivně? Negativně? Jak?
- V. Je pro vás důležitý pocit, že jste milováni? Dostávalo se vám tohoto pocitu?
- VI. Je pro vás horší, když podvedete svého partnera, nebo když on podvede vás?

Otázky, když partnera podvedl:

- VII. Jak se cítíte, když partnera podvedete?
- VIII. Jak dlouho pociťujete/ nebo pociťoval/a jste pocit viny?

Když partnera nepodvedl:

- IX. Měl/a jste někdy možnost být nevěrný? (vhodná situace, nabídka,...)
- X. Jestliže ano, proč jste svého partnera/partnerku nepodvedl/a? Jestliže ne, dokážete si představit tuto situaci? Lákala by vás?
- XI. Co vás motivuje dlouhodobě k věrnosti?

Jak jste se cítil/a, když někdo někoho s vámi podvedl?

- I. Pocity viny?
- II. Potřeba to někomu říct?
- III. Zášť?
- IV. Pocit provinění?

Je ještě něco dalšího, co tu nezaznělo a myslíte, že by bylo dobré zmínit?

11.2 Výpis kódů

Soustava kódů

Soustava kódů		215
● GENDER ROZDÍLY		1
● STRUKTUROVANÁ SEPARACE NÁZOR		8
● NENÍ VE VZTAHU ŠťASTNÝ		1
● NEVĚRA JINÝCH LIDÍ DOPADY		3
● DUVODY NEVĚRY		10
● PROSTŘEDÍ PRO VZNIK NEVĚRY		5
● POCITY Z NEVĚRNÉHO CHOVÁNÍ		6
● DLOUHODOBÁ NEVĚRA		2
● NÁZAZOR NA N. - PO TOM CO ZAŽIL NEVĚRU		9
● duvody proč být věrný		12
● HORŠÍ JE, KDYŽ ON NĚKOHO PODVEDE		2
● HORŠÍ, KDYŽ JEHO NĚKDO PODVEDE		5
● NEVI PARTNER O NEVĚŘE		5
● ROLE MILENCKY/ MILENCE		13
● VIDÍ ROZDÍL PŘI PODVODU MANŽELA/PŘÍTELE		8
● NEVIDÍ ROZDÍL PŘI PODVODU		3
● POHLAVNÍ ROZDÍLY		9
● NEVĚRA VE VÍCERO VZTAZÍCH		7
● konatel		9
● ZKUŠENOST S NEVĚROU		9
● POHLED NA NEVĚRNÉ CHOVÁNÍ SE MĚNÍ		8
▼ ● podvedený		6
● byl/a v roli milence		6
● POHLED NA NEVĚRNÉ CHOVÁNÍ SE NEMĚNÍ		2
● DEFINICE NEVĚRY		11
● NEJHORŠÍ VSUPEŇ NEVĚRY		10
● SPODNÍ HRANICE NEVĚRY		12
● Z ÚPLNÉ RODINY		5
● ROZVEDENÉ		7
● VĚK		12
● NEVĚRA V RODIDĚ		9
● Sety		0